

ปัจจัยที่มีผลต่อผลการสอบขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาต ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ของบัณฑิตพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์: การวิจัยเชิงคุณภาพ

Factors Affecting the Outcomes of the Nursing and Midwifery Licensing Examination among Nursing Graduates of Kuakarun Faculty of Nursing: A Qualitative Study

ขจี พงศธรวิบูลย์*¹ นิรมนต์ เหลาสุภาพ¹ สุริศาฐ์ พานทองชัย บุญทิวา สุวิทย์¹ จุฑารัตน์ อัครวงศ์วิศิษฐ์¹

Khachee Pongsathonviboon*¹ Niramon Lhaosupab¹ Surisa Panthongchai²

Boontiva Soowit¹ Chutarat Akkarawongvisit¹

¹คณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์ มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช, กรุงเทพฯ, ประเทศไทย 10300

¹Kuakarun Faculty of Nursing, Navamindradhiraj University, Bangkok, Thailand 10300

²คณะพยาบาลศาสตร์ ราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี, ประเทศไทย 22000

²Faculty of Nursing, Rambhai Barni Rajabhat University, Chanthaburi, Thailand 22000

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลการสอบขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ขึ้น 1 กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยบัณฑิตพยาบาลจำนวน 9 คน ซึ่งสำเร็จการศึกษาและผ่านการสอบความรู้ เครื่องมือวิจัยประกอบด้วยการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์เนื้อหา และข้อมูลผลการเรียน 19 รายวิชาที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาที่สอบความรู้เพื่อขึ้นทะเบียนฯ จำนวน 214 ชุด ข้อมูลได้รับการวิเคราะห์ด้วยวิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยชี้ว่าปัจจัยที่สัมพันธ์กับผลการสอบสามารถจำแนกเป็นสองมิติ คือ ปัจจัยภายใน ได้แก่ ผลการเรียนรายวิชาที่เกี่ยวข้อง แรงจูงใจ เจตคติต่อการสอบ และประสบการณ์เกี่ยวกับเนื้อหา และปัจจัยภายนอก ได้แก่ การเตรียมความพร้อมก่อนสอบ การจัดสอบรอบย่อย และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่สนับสนุนการพัฒนาความรู้และทักษะ ผลการศึกษานี้พบว่าการเสริมสร้างความพร้อมเชิงวิชาการ การพัฒนาเจตคติและแรงจูงใจที่เหมาะสม และการสนับสนุนการเรียนรู้จากสถาบัน มีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จในการสอบความรู้ฯ ผลการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นข้อมูลในการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาพยาบาลในการสอบความรู้ฯ ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ในรุ่นต่อไป

คำสำคัญ: การวิจัยเชิงคุณภาพ, ปัจจัยที่มีผล, ผลการสอบใบอนุญาตประกอบวิชาชีพพยาบาลและผดุงครรภ์, ความพร้อมในการสอบ

Corresponding author: * E-mail: chutarat@nmu.ac.th

การวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากกองทุนวิจัย มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช

วันที่รับ (received) 24 มิ.ย. 2568 วันที่แก้ไขเสร็จ (resived) 1 ก.ย. 2568 วันที่ตอบรับ (accepted) 14 ก.ย. 2568

Abstract

This qualitative research aimed to explore factors influencing the outcomes of the national licensing examination for professional nursing and midwifery (Level 1). The study sample comprised nine nursing graduates who had completed their degree and successfully passed the licensing examination. Data collection employed focus group discussions and semi-structured interviews, together with academic records from 19 relevant courses, totaling 214 datasets. Data were analyzed using content analysis to ensure rigor and credibility.

The findings revealed that factors associated with examination performance can be categorized into two main domains. Internal factors included academic achievement in relevant courses, personal motivation, examination attitudes, and prior experiences with subject content. External factors encompassed pre-examination preparation, the organization of the comprehensive examination, and supportive learning environments that fostered knowledge and skill development. The study highlights the importance of enhancing academic readiness, cultivating appropriate attitudes and motivation, and strengthening institutional learning support systems as critical components of examination success. The findings of this study contribute valuable insights for strengthening the preparedness of nursing students undertaking future professional licensing examinations in nursing and midwifery.

Keywords: “qualitative research, affecting factors, licensing examination outcomes for professional nursing and midwifery, examination readiness”

บทนำ

พระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528 กำหนดให้ผู้สำเร็จการศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตจะสามารถประกอบวิชาชีพพยาบาลอย่างถูกกฎหมายได้ต้องรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์^{1,2} บุคคลที่ศึกษาสำเร็จหลักสูตรวิชาชีพการพยาบาลผดุงครรภ์แล้วจะต้องสอบความรู้ขอขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลในระดับ “ผ่าน” ครบ 8 รายวิชาตามที่สภาการพยาบาลกำหนดก่อน จึงจะได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ได้³ การสอบความรู้เพื่อขึ้นทะเบียนฯ จึงมีความสำคัญต่อชีวิตผู้ประกอบวิชาชีพพยาบาลมาก เพราะแม้ว่าบัณฑิตจะศึกษาจนสำเร็จได้ตามหลักสูตรของสถาบัน แต่หากสอบความรู้เพื่อขึ้นทะเบียนฯ “ไม่ผ่าน” จะไม่สามารถประกอบวิชาชีพได้ ก่อให้เกิดปัญหาต่อบัณฑิตเอง และหน่วยงานที่รับบัณฑิตเข้าทำงานตลอดจนสถาบันการศึกษา กล่าวคือ 1) ต่อบัณฑิตบัณฑิตต้องทำการพยาบาลภายใต้การนิเทศของพยาบาลวิชาชีพประจำหอผู้ป่วยที่มีใบประกอบวิชาชีพฯ เท่านั้น การพิจารณาเรื่องความก้าวหน้าในวิชาชีพจึงอยู่ในวงจำกัด

2) ต่อหน่วยงานที่รับบัณฑิตเข้าทำงาน มีผลต่อการงานการจัดอัตรากำลัง เพราะจำเป็นต้องจัดอัตรากำลังเพื่อดูแลเป็นพี่เลี้ยงให้แก่ผู้ที่สอบความรู้เพื่อขึ้นทะเบียนฯ “ไม่ผ่าน” เพื่อป้องกันปัญหาทางกฎหมายและมาตรฐานการดูแลผู้ใช้บริการที่ต้องแน่ใจว่าปลอดภัยภายใต้การดูแลของพยาบาลวิชาชีพที่มีสมรรถนะด้านความรู้ตามมาตรฐานของสภาการพยาบาล และ 3) ต่อสถาบันผู้ผลิต ร้อยละของบัณฑิตที่ผ่านการสอบความรู้เพื่อขึ้นทะเบียนฯ เป็นตัวบ่งชี้หนึ่งที่สำคัญในการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถาบันจากสภาการพยาบาล การจัดให้มีการสอบความรู้เพื่อขึ้นทะเบียน และรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ จึงเป็นกลไกหนึ่งที่สภาการพยาบาลใช้ผลักดันให้ทุกสถาบันการศึกษาพยาบาลผลิตบัณฑิตให้ได้คุณภาพตามที่สภาวิชาชีพกำหนดเป็นมาตรฐาน ซึ่งส่งผลดีต่อผู้รับบริการในสิทธิขั้นพื้นฐานการรับบริการจากพยาบาลที่มีคุณภาพ

ทั้งนี้การสอบ “ผ่าน” หรือ “ไม่ผ่าน” ความรู้เพื่อขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ มีหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า

หนึ่งในปัจจัยเด่นชัดที่มีผลต่อการสอบความรู้เพื่อขึ้นทะเบียนฯ ได้แก่ ปัจจัยด้านการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษา ซึ่งนักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่เลือกที่จะอ่านหนังสือทบทวนด้วยตนเอง เข้าทบทวนกับอาจารย์ และทบทวนแบบฝึกหัดหรือฝึกทำข้อสอบจำลอง คิดเป็นร้อยละ 92.78, 91.75 และ 90.72 ตามลำดับ^{4,5} และปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการสอบความรู้เพื่อขึ้นทะเบียนฯ ได้แก่ ความสามารถเฉพาะบุคคล กลวิธีจัดการศึกษา อาจารย์ สถานที่อยู่อาศัย และแรงจูงใจจากคนรอบข้าง ในส่วนของปัจจัยอื่น ๆ เช่น ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยสนับสนุนจากวิทยาลัยฯ เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงจึงมีส่วนช่วยเพิ่มศักยภาพในการสอบให้นักศึกษา เช่นกัน⁶ อย่างไรก็ตาม งานวิจัยยังพบว่า 1) เกรดเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตร และผลการสอบประมวลความรู้ มีความสัมพันธ์กับผลการสอบความรู้เพื่อขึ้นทะเบียนฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 2) เกรดเฉลี่ยรายวิชาที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ รายวิชาการผดุงครรภ์ วิชาการพยาบาลมารดาและทารก วิชาการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น วิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช วิชาการพยาบาลชุมชนและการรักษาโรคเบื้องต้น วิชากฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ จรรยาบรรณวิชาชีพและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง มีความสัมพันธ์กับผลการสอบความรู้เพื่อขึ้นทะเบียนฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ในส่วนรายวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่และการพยาบาลผู้สูงอายุ พบว่า เกรดเฉลี่ยไม่มีความสัมพันธ์กับผลการสอบความรู้เพื่อขึ้นทะเบียนฯ และ 3) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และการเตรียมความพร้อมในการสอบความรู้เพื่อขึ้นทะเบียนฯ ไม่มีความสัมพันธ์กับผลการสอบความรู้เพื่อขึ้นทะเบียนฯ ในทางกลับกันอีกงานวิจัยพบว่า เกรดเฉลี่ยสะสมของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ไม่มีความสัมพันธ์กับผลการสอบความรู้เพื่อขึ้นทะเบียนฯ^{7,8}

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อผลการสอบความรู้เพื่อขึ้นทะเบียนฯ ยังมีข้อสรุปที่แตกต่างกัน บางการศึกษาระบุว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลการสอบขึ้นทะเบียนฯ ได้แก่ เกรดเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตร ($r = .269$) ผลการสอบรวบยอดสาขาพยาบาลศาสตร์ ($r = .468$) และทัศนคติต่อการสอบ ($r = .391$) มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับผลการสอบ⁹ ขณะที่บางการศึกษาไม่พบความสัมพันธ์ที่ชัดเจน นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่ชี้ถึงบทบาทของแรงจูงใจ เจตคติ การสนับสนุนจากครอบครัวและคณาจารย์ ตลอดจน

สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ ส่งผลต่อการสอบความรู้เพื่อขึ้นทะเบียนฯ อย่างไรก็ตามข้อค้นพบเหล่านี้กระจัดกระจาย ไม่สามารถอธิบายกลไกเชิงลึกได้ อีกทั้งส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเชิงปริมาณที่เน้นการวัดตัวเลขความสัมพันธ์ มากกว่าการสำรวจประสบการณ์จริงและมุมมองของบัณฑิตโดยตรง ที่สำคัญยังไม่พบการศึกษาเชิงคุณภาพในบริบทของคณะพยาบาลศาสตร์ เกี่ยวการณ์ซึ่งมีความเฉพาะตัวทั้งด้านการจัดการเรียนการสอน และการเตรียมความพร้อมนักศึกษา จึงนำมาสู่ความจำเป็นในการวิจัยครั้งนี้เพื่อทำความเข้าใจปัจจัยเชิงลึกที่มีผลต่อการสอบขึ้นทะเบียนฯ และใช้เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ในการพัฒนาหลักสูตรการสนับสนุนและการเตรียมความพร้อมของนักศึกษารุ่นต่อไปอย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อผลการสอบขึ้นทะเบียนฯ และรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ชั้น 1 ของบัณฑิตพยาบาล

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดของการวิจัยครั้งนี้พัฒนาขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยเชื่อว่าความสำเร็จในการสอบขึ้นทะเบียนฯ และรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์มิได้เป็นผลจากปัจจัยทางวิชาการเพียงประการเดียว หากแต่เป็นผลลัพธ์ที่เกิดจากการเกื้อหนุนของปัจจัยหลายมิติได้แก่ 1) ปัจจัยภายในผู้เรียน อาทิ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เกรดเฉลี่ยรายวิชาที่เกี่ยวข้อง เจตคติ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการรับรู้ความสามารถของตนเอง ร่วมกับ 2) ปัจจัยภายนอก อาทิ รูปแบบและกลวิธีการจัดการเรียนการสอนของสถาบัน การสนับสนุนจากอาจารย์ ครอบครัว และเพื่อน รวมถึงสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เมื่อบุคคลได้รับการสนับสนุนปัจจัยทั้ง 2 ด้านอย่างเพียงพอ รวมทั้งเข้าใจและอธิบายถึงความต้องการปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่มีความเฉพาะของตนเองได้ ก็จะไปสู่การวางแผนเตรียมความพร้อมของตนเองซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จในการสอบฯ ได้

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เพื่อศึกษาเชิงวิเคราะห์บทสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลการสอบเพื่อขึ้นทะเบียนฯ และรับใบอนุญาต

เป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ชั้น 1

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ บัณฑิตหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตปีการศึกษา 2560 จำนวน 214 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ บัณฑิตที่มีประสบการณ์สอบความรู้เพื่อขึ้นทะเบียนฯ เพื่อให้ได้ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ ถูกคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 9 คน แบ่งเป็นบัณฑิตที่สอบผ่านครบทั้ง 8 วิชา 6 คน และบัณฑิตที่สอบผ่านไม่ครบ 8 วิชา 3 คน ซึ่งจำนวนนี้พิจารณาตามหลักการของการวิจัยเชิงคุณภาพที่เน้นความลึกซึ่งมากกว่าปริมาณและอิงเกณฑ์ เมื่อข้อมูลมีความอิ่มตัว (data saturation) เริ่มซ้ำและไม่พบประเด็นใหม่เพิ่มเติมจึงถือว่ามีความเพียงพอ

เครื่องมือในการวิจัย

1. ผู้วิจัย เป็นเครื่องมือหลักในการวิจัย ดำเนินการสนทนากลุ่ม/สัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง เป็นโดยใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้อาสาสมัครตอบคำถามได้อย่างชัดเจนและลึกซึ้ง โดยขั้นแรกทำ focus group อาสาสมัครทั้ง 9 ราย หลังจากนั้นได้มีการสัมภาษณ์เชิงลึกในอาสาสมัครแต่ละคน

คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อการสอบ มีลักษณะเป็นคำถามเชิงเปิดพร้อมคำถามย่อยและคำถามกระตุ้น

ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการเรียนการสอนทางการพยาบาล 1 ท่าน ด้านการวิจัยเชิงคุณภาพ 2 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย แก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นนำไปทดลองใช้ในการสนทนากลุ่ม/สัมภาษณ์และทดสอบความเข้าใจเบื้องต้นกับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับอาสาสมัคร (Pilot test) จำนวน 3 ราย ก่อนปรับปรุงเป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

โครงการวิจัยนี้ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมในคนของคณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์ หมายเลขรับรองโครงการ KFN-IRB2020-4 วันที่ 22 มกราคม 2563 รวบรวมข้อมูลภายใต้การคำนึงถึงสิทธิของอาสาสมัครเข้าร่วมวิจัย อาสาสมัครผู้ร่วมวิจัยสามารถยุติการเข้าร่วมวิจัย

เมื่อต้องการโดยไม่ต้องชี้แจงเหตุผล การสนทนากลุ่ม/การสัมภาษณ์มีการบันทึกเสียงและแปลงเป็นข้อมูลตัวอักษรในภายหลัง ป้องกันผลกระทบในการระบุถึงตัวผู้ให้ข้อมูลโดยใช้รหัสแทนชื่อผู้ให้ข้อมูล การนัดหมายเวลาการสนทนากลุ่ม/การสัมภาษณ์ ยึดหลักความสะดวกของอาสาสมัครเป็นสำคัญ และย่อยสลายเอกสาร การทำลายบันทึกเสียงที่เกี่ยวข้องภายหลังจากงานวิจัยได้รับการตีพิมพ์

การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

ภายหลังได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมในคน ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลในรูปแบบสนทนากลุ่ม (focus group) อาสาสมัครทั้ง 9 รายประกอบด้วยทั้งกลุ่มบัณฑิตที่สอบ “ผ่าน” และ “ไม่ผ่าน” สร้างบรรยากาศ ความคุ้นเคยและเริ่มคำถามตามที่เตรียมไว้ใช้เวลาประมาณ 60-90 นาที หลังจากนั้นทำการนัดสัมภาษณ์รายบุคคล ตามที่อาสาสมัครสะดวกทั้งการสัมภาษณ์ต่อหน้าหรือการสัมภาษณ์ผ่านระบบออนไลน์ (Google Meet) ใช้เวลา 30-45 นาที/คน จนได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและสะท้อนประสบการณ์ของบัณฑิตอย่างครบถ้วน ซึ่งข้อมูลถึงจุดอิ่มตัว (data saturation)

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่เพียงพอแล้ว ผู้วิจัยวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) โดยใช้โปรแกรม MaxQDA ร่วมกับการพิจารณาข้อมูลโดยผู้วิจัยแต่ละคนอ่านประเด็นที่ได้จากการสนทนากลุ่ม/การสัมภาษณ์เชิงลึก จากนั้นจึงประชุมร่วมกันการสรุปสาระสำคัญเป็นการตรวจสอบผลการวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างทีมผู้วิจัย (peer examination) เพื่อตรวจสอบข้อมูลที่ได้นั้นมีความถูกต้อง และน่าเชื่อถือ คณะผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบข้อมูลหลายทาง (Triangulation) ทั้งข้อมูลจากการสนทนา และข้อมูลเชิงปริมาณได้แก่คะแนนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาที่ใช้สอบความรู้เพื่อขึ้นทะเบียนฯ ตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ฉบับปรับปรุง 2555 จำนวน 19 รายวิชา และผลการสอบความรู้เพื่อขึ้นทะเบียนฯ จำนวน 214 ชุดข้อมูล

ผลการวิจัย

เมื่อพิจารณาจากข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ แสดงถึงปัจจัยที่มีผลต่อการสอบฯ ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น 2 กลุ่มหลัก ๆ ได้แก่ ปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก ดังนี้

ปัจจัยภายใน หรือปัจจัยซึ่งเกิดจากตัวตนของ อาสาสมัคร ไม่ว่าจะเป็นเจตคติ ความคิด ความเชื่อ ความรับผิดชอบส่วนบุคคล แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และผลการเรียน รายวิชาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจส่งผลต่อผลการสอบอย่างมีนัยสำคัญ จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ที่สอบผ่านจำนวนมากมีลักษณะร่วมกันคือ การตั้งเป้าหมายชัดเจน เห็นความสำคัญของการสอบขึ้นทะเบียนฯ และพยายามวางแผนเตรียมตัวล่วงหน้า โดยอาสาสมัครให้ข้อคิดเห็นไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้

1) ผลการเรียนรู้รายวิชาที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาที่สอบฯ อาสาสมัครแสดงความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า คะแนนผลการเรียนรายวิชา มีความสัมพันธ์ต่อผลการสอบความรู้เพื่อขึ้นทะเบียนฯ แต่ความสัมพันธ์นั้นไม่ชัดเจน ไม่สามารถกล่าวได้ว่าผู้ที่มีผลการเรียนอยู่ในกลุ่ม “เก่ง” จะสอบความรู้เพื่อขึ้นทะเบียนฯ “ผ่าน” หรือผู้ที่มีผลการเรียนกลุ่ม “อ่อน” จะสอบความรู้เพื่อขึ้นทะเบียนฯ “ไม่ผ่าน” จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียนและผลการสอบพบ 2 ลักษณะ ดังนี้

ลักษณะของความสัมพันธ์โดยตรง กล่าวคือ คนที่มีผลการเรียนดีสามารถสอบผ่านได้ เป็นเพราะมุ่งมั่นตั้งใจ การเรียนในขณะที่เรียนจนเกิดความรู้ความเข้าใจ จึงทำให้ผลการเรียนรายวิชาดี ผลดีสามารถสอบความรู้เพื่อขึ้นทะเบียนฯ “ผ่าน”

“ผลการเรียนเป็นปัจจัยหนึ่งแล้วก็ยังเป็นปัจจัยที่ดีด้วย หนูก็สงสัยทำไมเพื่อนที่เก่งอ่านหนังสือเร็ว ก็ได้ Trick จากเพื่อนว่าเพื่อนฟังในห้องเรียนแล้วก็จดสรุป ถ้าเราตั้งใจเรียนตอนนั้น การที่เราจะมาอ่านหนังสือก็น้อยลง เพราะว่าถ้าเราเข้าใจเราก็ผ่านไปได้อย่างง่ายดายสบายเลยไม่ต้องมาอ่านแล้วจำอยู่ตรงนั้นเลย เพราะว่าเข้าใจในขณะที่แบบฟังอาจารย์แล้วพอมารับหนังสือก็เข้าใจ อันนี้นั่นนะ พอเรามาอ่านอีกครั้งทำให้เข้าใจง่ายขึ้น แล้วที่อาจารย์เน้นก็ออกข้อสอบจริง ๆ”

ขณะเดียวกันในลักษณะของความสัมพันธ์ผกผัน กล่าวคือ คนที่มีผลการเรียนไม่ดีสามารถสอบฯ ผ่านได้ เป็นเพราะระหว่างการเรียนตลอด 4 ปี กลุ่มบัณฑิตเหล่านี้จะต้องใช้ความพยายามพากเพียรเรียนรู้ให้ตนเองผ่านเกณฑ์การวัด การประเมินผลรายวิชาหลายครั้ง ทำให้ซึมซับความรู้ สร้างความเข้าใจในเนื้อหาซ้ำแล้วซ้ำอีก จึงจะสามารถสอบผ่านเกณฑ์วัดและประเมินผลรายวิชานั้นๆ ไปได้ และการมีผลการเรียนไม่ดียังเป็นการสร้างความตระหนักให้ผู้เรียนทราบจุดอ่อนของตนเอง ซึ่งต้องปรับปรุงแก้ไขเตรียมศึกษาหาความรู้ให้พร้อมใน

การสอบความรู้เพื่อขึ้นทะเบียนฯ เพื่อให้การสอบความรู้เพื่อขึ้นทะเบียนฯ “ผ่าน” กลุ่มตัวอย่างรายหนึ่งแสดงความคิดเห็นในเรื่องนี้ว่า

“ผลการเรียนรายวิชาอาจจะมีส่วน ของผมมีทั้งสอบผ่านและสอบตกมาตลอด 4 ปี รายวิชา....และรายวิชา...ผลการเรียนเกือบผ่านทั้งคู่ ต้องสอบซ่อมวิชาระ 2 ครั้งถึงจะผ่าน แต่พอไปสอบสภาฯ อ่านครั้งเดียวแล้วตอบได้เลย คงเป็นเพราะการสอบซ่อมเพราะการเรียนไม่ดี ทำให้เข้าใจรายวิชา keys word ของข้อสอบวิชานี้ว่าต้องเน้นเรื่องอะไร ผลการเรียนรู้ที่ไม่ดีจึงอาจมีส่วน แต่ไม่ใช่ทั้งหมด”

“คนที่เคยซ่อมมาแล้ว เราไปสอบซ้ำก็เหมือนกับที่อาจารย์เคยพาเราอ่านตัวต่อตัวเลยนะ เหมือนอาจารย์เน้นประจำเพราะเราสอบซ่อม เหมือนข้อสอบวนกันอยู่ค่ะ ไปสอบสภาก็เหมือนเอ่อ ไม่เท่าไร”

2) เจตคติ ความคิด และแรงจูงใจของผู้สอบต่อการสอบความรู้เพื่อขึ้นทะเบียนฯ ตลอดจนประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาการสอบ โดยอาสาสมัครแสดงความคิดเห็นว่า ผู้สอบเองมีความสำคัญที่สุดในการเตรียมสอบ ความเกียจคร้าน ความคิดในทางลบมีผลต่อการเตรียมสอบ การวางแผนเตรียมสอบ เข้าสอบอย่างมีสติจดจ่ออยู่กับรายวิชาที่สอบไม่รือร้น และประสบการณ์การเรียนรู้เช่นการฝึกปฏิบัติในคลินิก มีผลทำให้การสอบความรู้เพื่อขึ้นทะเบียนฯ “ผ่าน” ได้ มีอาสาสมัครแสดงความคิดเห็นดังนี้

“ความขี้เกียจ เราคิดไปว่าเนื้อหามันเยอะ พอเราคิดในสิ่งที่ negative กำลังใจเราก็เริ่มถดถอย อะไรๆ ก็เกิดจากความคิดของเรา ถ้าเราคิดไม่ดี คิดลบมันก็จะไปหมดเลย”

“ที่สำคัญคือตัวเอง ต้องวางแผน ซึ่งแต่ละคนต้องวางแผน ว่าตัวเองได้วิชาไหน เรื่องนี้ฉันไม่ได้ ฉันไปอ่านเอง การวางแผน ฉันติดกับอาจารย์คนนี้นั่นฉันไม่ได้ ฉันอ่านเองดีกว่า”

“สติทำให้เราสอบผ่าน ก็คือช่วงแรกที่ทำข้อสอบเด็กเป็นวิชาแรก หนูกลัวมากเพราะตอนเรียนสอบก็แค่ 60% ก็คือแรกตอนแรกเราทำไปก็ตั้งสติคิดดีๆว่าข้อสอบการพยาบาลเราก็คิดตาม blue print เราไม่ต้องไปหลง ตอนแรกก็รึ้นนิดนึงทำไมทันก็กลัวจะไม่ผ่านวิชานี้ วิชานี้สอบผ่านเราก็ต้องมีสติในการทำสอบ”

“ประสบการณ์บน ward ตั้งแต่ฝึกปฏิบัติวิชา การพยาบาลพื้นฐาน มาจนถึงวันสุดท้ายที่บน ward เามาใช้ได้หมดเลย”

ปัจจัยภายนอก ได้แก่ การเตรียมความพร้อมในการสอบที่คณะฯ จัดให้ในรูปการสอนทบทวนโดยอาจารย์ภายในและภายนอกคณะฯ การจัดกลุ่มทบทวนเนื้อหาโดยผู้สอบความรู้เพื่อขึ้นทะเบียนฯเอง การจัดสอบรวบยอดประมวลความรู้ทั้งหมด (Comprehensive) รวมไปถึงการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้มีผลทำให้การสอบความรู้เพื่อขึ้นทะเบียนฯ “ผ่าน” ดังนี้

1) การเข้าทบทวนในห้องเรียนทุกรายวิชาตามเวลาที่อาจารย์ประจำชั้นจัดสรร ทบทวนหลักได้แก่อาจารย์ผู้สอนในเนื้อหา นั้น ๆ และอาจารย์จากภายนอกคณะฯ ที่มีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาที่นักศึกษาต้องสอบความรู้เพื่อขึ้นทะเบียนฯ วิธีการทบทวนของอาจารย์มีทั้งการสรุปเนื้อหาให้กระชับ การสอนทบทวนเนื้อหาให้นักศึกษาใหม่ทั้งหมด การนำตัวอย่างข้อสอบมาเฉลยวิเคราะห์ทำความเข้าใจกับนักศึกษา ซึ่งความคิดเห็นของผู้สอบความรู้เพื่อขึ้นทะเบียนฯ ต่อการทบทวนมีทิศทางในทางบวก เพราะช่วยทวนความจำ เหมาะสำหรับผู้ที่ไม่มีความสามารถในการอ่าน อีกทั้งประหยัดเวลาในการอ่านดังข้อคิดเห็นของอาสาสมัครต่อไปนี้

“ยังจำได้ที่เป็นอาจารย์ (ชื่ออาจารย์)...เป็นติวเตอร์กับอาจารย์(ชื่ออาจารย์)...ตอนแรกหนูอ่านวิชา...ไม่รู้เรื่องคิดว่ายาก แต่พออาจารย์ติวให้ scope ก็กระชับ หนูชื่นชมมาก เพราะวิชาพยาบาลผู้ใหญ่เป็นอะไรที่กว้างมาก ๆ อ่านเท่าไรก็อ่านไม่จบเสียทีเพราะเนื้อหามันมาก แต่พอครูติวก็ทำให้เราจำได้ ทำให้เราจับจุดได้”

2) การทบทวนความรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer-assisted Learning: PAL) เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้โดยมีนักศึกษาเป็นผู้จัดการตนเองอย่างเต็มที่ ทั้งในการจัดกลุ่ม กำหนดเวลา และคัดเลือกผู้นำกลุ่มโดยอาศัยความสมัครใจและความถนัดส่วนบุคคล โดยทั่วไปมักจัดตามกลุ่มฝึกปฏิบัติเพื่อความสะดวกด้านเวลา และเปิดโอกาสให้นักศึกษาเลือกเข้าร่วมกลุ่มเอง ซึ่งความหลากหลายของกลุ่มช่วยให้ไม่มีผู้ใดถูกกีดกันออกจากกิจกรรม รูปแบบนี้ช่วยเสริมสร้างบทบาทของนักศึกษาในสองมิติ ได้แก่ 1) ผู้นำกลุ่ม ที่ต้องใช้ทักษะการอ่าน วิเคราะห์ และถ่ายทอดความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 2) ผู้เข้าร่วม ที่มีหน้าที่ในการฟัง วิเคราะห์ ข้อมูล และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงสร้างสรรค์ ปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มนำไปสู่พลวัตของการเรียนรู้ (learning dynamics) ซึ่งเอื้อต่อความต่อเนื่องของการทบทวนเนื้อหา และเสริมสร้างความมั่นใจในความรู้ของนักศึกษาแต่ละคนอย่างมีนัยสำคัญ

สอดคล้องกับความเห็นของกลุ่มตัวอย่างดังนี้

“ข้อดีมาก ๆ ของการติวกลุ่ม มีลักษณะ 2 แบบ คนติวกับคนรับ เพื่อนมาสื่อสารให้เพื่อน คือถ้าเราเข้าใจแล้วเราสื่อสารให้เพื่อนแล้วเพื่อนเข้าใจ ส่วนเพื่อนที่รับ บางทีเพื่อนอาจสนิทสนม เขาไม่สามารถที่จะเข้าใจ และไม่ชอบอ่านหนังสือคนเดียว อยากฟังมากกว่า บางคนฟังแล้วจับประเด็น ฟังแล้วจำได้ การติวกลุ่มมันเป็นประโยชน์ที่เอื้อต่อกัน รู้สึกว่าการติวกลุ่มมันดีมาก ๆ เลย”

3. การสอบรวบยอดเพื่อประเมินความพร้อมก่อนสำเร็จการศึกษา นักศึกษาถูกจัดให้ทดสอบความรู้รวบยอด 8 รายวิชา โดยจำลองรูปแบบจากการสอบเพื่อขึ้นทะเบียนฯ หากผลการสอบไม่เป็นไปตามเกณฑ์ คณะอาจารย์ประจำวิชาจะจัดการสอนเสริมก่อนสำเร็จการศึกษา การสอบรวบยอดเป็นการฝึกซ้อมก่อนสอบจริง ช่วยให้นักศึกษาประเมินตนเองเตรียมความพร้อม และคุ้นเคยกับรูปแบบข้อสอบ นักศึกษาสะท้อนว่า การสอบช่วยให้เห็นจุดอ่อนของตนในแต่ละรายวิชา กระตุ้นการทบทวนความรู้ และเสริมความมั่นใจ โดยเฉพาะผ่านการสอบแก้ตัวหรือสอบปากเปล่ากับอาจารย์ผู้สอน ซึ่งช่วยให้นักศึกษาฝึกอธิบายเนื้อหาอย่างต่อเนื่อง จนนำไปสู่การจดจำและเข้าใจได้ลึกซึ้ง โดยอาสาสมัครให้ความเห็นดังนี้

“การสอบ Comprehensive เป็นสิ่งที่เราประเมินตนเอง เราพร้อมที่จะก้าวเข้าสู่สนาม ช่วง Comprehensive เราควรมีการอ่านหนังสือมาบ้างแล้ว ซึ่งน้อยคนครับที่จะอ่านจบ มันเป็นเรื่องที่ท้าทาย ว่าเราจะรู้มากหรือน้อยใน 8 วิชา เราก็จะรู้ว่าผลลัพธ์จะเป็นยังไง ต้องไปเสริมในการเตรียมตัวสอบสนามใหญ่ บางคนอ่านไม่จบเลย มาเริ่มต้นอ่านใหม่หลังจากสอบ Comprehensive บางคนอ่านเนื้อหาที่สำคัญ มาเสริมในส่วนที่เรายังไม่รู้ สิ่งที่เราต้องกระตุ้นในเรื่องที่เราไม่เข้าใจ”

“การสอบ Comprehensive มันเหมือนลงสนาม มันก็จะรู้ตัวเอง”

4. การเสริมแรงจากครอบครัวและคณะฯ และแรงกดดันจากสังคม

ครอบครัวที่เป็นกำลังใจสำคัญที่ทำให้ให้นักศึกษามุ่งมั่นในการสอบ การเสริมแรงจากครอบครัวมีความสำคัญเป็นแหล่งกำลังใจ

“สภาพจิตใจ ครอบครัว เป็นกำลังใจจริง ๆ กำลังใจนี้เราได้จากครอบครัว”

“ครอบครัวมีส่วนมาก คือช่วยเป็นกำลังใจ พอมีกำลังใจสู้ทุกอย่างก็มีพลังเพิ่มขึ้นแล้วก็ยังมีเรื่องเงิน (ชื่อขนาม)

(หัวเราะ) กลางคืนอ่านหนังสือแล้วก็หิวท้องร้องก็กิน”

การเสริมแรงสถาบัน คณะฯ ได้จัดโครงการเตรียมความพร้อมในการสอบความรู้ขั้นทะเบียนประกอบวิชาชีพให้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 โครงการดังกล่าว ได้จัดอาจารย์ประจำกลุ่มให้นักศึกษา โดยอาจารย์เปรียบเสมือนเป็นผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) ในการเตรียมสอบให้นักศึกษา และยังทำหน้าที่เป็นกำลังใจ สนับสนุน ส่งเสริม ให้นักศึกษาได้มีโอกาสใช้เวลาในการเตรียมสอบให้เต็มศักยภาพ

“เราจะมีอาจารย์ประจำกลุ่มของแต่ละกลุ่ม อาจารย์ก็เป็นแรงกระตุ้น แรงพลัง อาจารย์ถามว่า ตีหรือยัง อาจารย์จะไปฟังด้วยนะ มันเหมือนเป็นแรงพลัง ที่ต้องทำนะ แบบทั้งใคร่กลางทางไม่ได้ เราต้องไปพร้อมกัน ไปถึงเป้าหมายเดียวกัน ความคาดหวังที่จะผ่าน 8 วิชา ให้ได้”

แรงกดดันจากสังคม นักศึกษารับทราบถึงความหวังของสังคมที่มีต่อผลการสอบโดยรวมของคณะฯ ร้อยละของผู้สอบผ่าน 8 วิชา ในครั้งแรกของการสอบสะท้อนถึงคุณภาพบัณฑิต และคุณภาพการจัดการเรียนรู้ การผลิตบัณฑิตของคณะฯ แปรเปลี่ยนเป็นการแข่งขันระหว่างรุ่น ด้วยความปรารถนาดีของบัณฑิตที่มีต่อคณะฯ ทำให้นักศึกษารวมกลุ่มเพื่อเป็นแรงผลักดันซึ่งกันและกัน ตั้งเป้าหมายร่วมกันในการสอบความรู้เพื่อขึ้นทะเบียนฯ ให้ผ่าน 8 วิชาในการสอบครั้งที่ 1 ดังตัวอย่างข้อคิดเห็นของอาสาสมัครดังนี้

“กลุ่มมีการตั้งเป้าหมายร่วมกัน ผ่าน 8 ผ่านทุกคน ให้ผ่านทั้งหมด ผ่านไปด้วยกัน จุดเป้าหมายเดียวกัน”

“มีอีกประเด็นหนึ่งซึ่งก็สำคัญอยู่ การแข่งขันกับรุ่นที่ผ่านมา คืออยากให้เปอร์เซ็นต์สอบผ่านดีขึ้น”

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ตระหนักถึงบทบาทของตนเองในการกำหนดผลลัพธ์ของการสอบขึ้นทะเบียน² โดยสะท้อนว่าความพยายาม ความรับผิดชอบส่วนบุคคล และการจัดการตนเองเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จ แม้จะได้รับการสนับสนุนจากอาจารย์หรือครอบครัว แต่ปัจจัยสำคัญยังคงอยู่ที่ความตั้งใจและความมุ่งมั่นของผู้เข้าสอบเอง ดังที่อาสาสมัครรายหนึ่งกล่าวว่า “ตัวเราเองสำคัญที่สุด ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ถ้าเราไม่ทำแล้วใครจะมาทำให้เรา” ขณะที่อีกหลายรายสะท้อนว่าการมีวินัยและการทบทวนด้วยตนเองเป็นเงื่อนไขสำคัญต่อการสอบผ่าน นอกจากนี้ อาสาสมัครยังกล่าวถึงความหมายของความสำเร็จในการสอบว่าเป็นการยืนยันความสามารถและสร้างความภาคภูมิใจในฐานะพยาบาลวิชาชีพ เช่น “การที่เราสอบผ่านแล้วก็มันเป็นเครื่องยืนยันว่าเราเป็น

พยาบาลวิชาชีพที่สามารถดูแลผู้อื่นได้” และ “พอเราสอบได้ก็ เป็นความภูมิใจของเรา เป็นใบประกอบวิชาชีพของเรา” เสียงสะท้อนเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่าผู้เข้าสอบรับรู้ถึงคุณค่าและความหมายของการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพในฐานะจุดหมายสำคัญของการเรียนรู้และการประกอบอาชีพ

การอภิปรายผลการวิจัย

จากข้อมูลการสัมภาษณ์อาสาสมัครตระหนักถึงความสำคัญของการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ในฐานะปัจจัยกำหนดความสำเร็จในการประกอบวิชาชีพ ซึ่งไม่เพียงสะท้อนถึงสิทธิทางกฎหมายในการปฏิบัติการพยาบาล แต่ยังเป็นตัวชี้วัดคุณภาพและความสามารถของบัณฑิต เสียงสะท้อนดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าใบอนุญาตวิชาชีพมีบทบาทเป็นแรงขับเคลื่อน (intrinsic drive) ที่ทำให้บัณฑิตมีความมุ่งมั่น กำหนดเป้าหมาย และเตรียมความพร้อมเพื่อให้การสอบผ่านตั้งแต่ครั้งแรก ปรากฏการณ์นี้สามารถอธิบายได้ด้วยแนวคิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) แสดงถึงความพยายามของบุคคลในการบรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ โดยอาสาสมัครหลายรายสะท้อนว่า แม้จะเผชิญกับความวิตกกังวลต่อความล้มเหลว แต่ก็ยังคงแสวงหาวิธีการและกลยุทธ์ที่เหมาะสมในการเตรียมตัวสอบเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ตั้งใจไว้^{9,10}

การศึกษานี้พบว่า บัณฑิตพยาบาลเห็นตรงกันว่า การเตรียมความพร้อมสำหรับการสอบขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จในการสอบ แม้ว่าผลการเรียนรายวิชาในหลักสูตรจะสูงหรือต่ำกว่าค่าเฉลี่ย แต่ทุกคนล้วนต้องพยายามสอบให้ผ่านเพื่ออนาคตวิชาชีพของตนเอง การเตรียมตัวเกิดขึ้นทั้งในระดับบุคคลและการสนับสนุนจากคณะฯ วิธีการที่บัณฑิตเลือกใช้ ได้แก่ การสรุปเนื้อหาตาม test blueprint ของสภาการพยาบาล การทบทวนร่วมกับเพื่อน การเรียนเสริมโดยอาจารย์ การทำข้อสอบเสมือนจริง และการสอบรวบยอด (Comprehensive exam)

สอดคล้องกับทบทวนวรรณกรรมอย่างมีระบบเกี่ยวกับรูปแบบการเตรียมความพร้อมเพื่อการสอบขึ้นทะเบียนฯ ที่ตีพิมพ์ตั้งแต่ พ.ศ. 2549-2563 มีการวิเคราะห์ถึงการเตรียมความพร้อมในการสอบความรู้เพื่อขึ้นทะเบียนฯ อย่างเป็นระบบของนักศึกษาโดยนักศึกษาเตรียมความพร้อมด้วยตนเอง มีการวางแผน กำหนดเป้าหมายในการอ่านหนังสือ

ทบทวนความรู้ ตามสาระสำคัญที่สอดคล้องกับแผนผังการออกข้อสอบของสภาการพยาบาล (test blueprint) เป็นการกำกับและติดตามตนเอง สร้างความตระหนักถึงความสำคัญให้กับตนเองในการเตรียมความพร้อมในการสอบ พร้อมทั้งวางแผนการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่กำหนด¹¹

นอกจากนี้ การทำข้อสอบเสมือนจริงมีบทบาทสำคัญในกระบวนการเตรียมความพร้อม เนื่องจากเป็นการประมวลและทบทวนความรู้ที่ผู้เรียนสั่งสมไว้ ทำให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์และสามารถค้นหาประเด็นที่ยังไม่เข้าใจเพื่อวางแผนทางการศึกษาเพิ่มเติมในส่วนที่ขาด การทำข้อสอบซ้ำ ๆ ยังช่วยให้นักศึกษาเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง โดยเฉพาะเมื่อข้อสอบบางชุดมีลักษณะคล้ายคลึงกัน ส่งผลให้นักศึกษาพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีเหตุผล และการคิดเชิงวิพากษ์ (critical thinking) อันเป็นกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกที่เอื้อต่อความสำเร็จในการสอบขณะเดียวกัน การทบทวนเนื้อหาทั้งแบบรายบุคคลและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มเพื่อน ทำให้นักศึกษาสามารถสะท้อนจุดแข็งและจุดอ่อนของตนเอง หากยังมีเนื้อหาบางส่วนที่ไม่เข้าใจ อาจารย์จะทำหน้าที่เป็นผู้ให้แนวทางในการวิเคราะห์โจทย์และตัวเลือก ซึ่งช่วยให้นักศึกษามีแนวทางการทบทวนที่ชัดเจนและเพิ่มความเข้าใจมากขึ้น การเรียนรู้เชิงโต้ตอบเช่นนี้ช่วยให้ผู้เรียนเสริมสร้างศักยภาพและเพิ่มโอกาสในการสอบผ่านได้อย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยก่อนหน้า ซึ่งรายงานว่าการเตรียมความพร้อมของผู้สำเร็จการศึกษามีความสัมพันธ์อย่างเด่นชัดกับผลการสอบขึ้นทะเบียนฯ บางงานวิจัยยังพบว่าการเตรียมตัวก่อนสอบมีความสัมพันธ์กับผลการสอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .45¹² แสดงให้เห็นว่าการเตรียมความพร้อมเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สามารถทำนายความสำเร็จในการสอบวิชาชีพได้ ทั้งนี้ งานวิจัยบางฉบับพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือ GPA มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการสอบขึ้นทะเบียนฯ โดยบัณฑิตที่มี GPA สูงมักมีวินัย ความตั้งใจ และมีทักษะการจัดการตนเองที่ดี ซึ่งสะท้อนถึงความพร้อมในการสอบและเพิ่มโอกาสสอบผ่าน งานวิจัยเหล่านี้ชี้ว่า GPA อาจใช้เป็นตัวบ่งชี้ศักยภาพทางวิชาการและทำนายผลการสอบได้ในระดับหนึ่ง^{6,12-17}

อย่างไรก็ตาม การสอบขึ้นทะเบียนฯ ไม่เพียงเป็นกลไกทางกฎหมายเพื่อกำหนดสิทธิในการประกอบวิชาชีพเท่านั้น แต่ยังสะท้อนถึงการสร้างตัวตนทางวิชาชีพ (professional identity) และความเชื่อมั่นในสมรรถนะ

ของบัณฑิตเอง เสี่ยงสะท้อนที่บัณฑิตกล่าวถึงความภาคภูมิใจและความมั่นใจเมื่อสอบผ่าน สอดคล้องกับแนวคิดเรื่อง self-efficacy ของ Bandura ที่อธิบายว่าความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเป็นแรงผลักดันสำคัญต่อการลงมือปฏิบัติและการบรรลุผลสำเร็จ ข้อค้นพบนี้ยังสนับสนุนว่า การสอบขึ้นทะเบียนฯ มีบทบาทเป็นทั้ง “มาตรการกำกับมาตรฐาน” และ “กระบวนการสร้างแรงจูงใจภายใน” ที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพและทัศนคติวิชาชีพของบัณฑิตพยาบาล¹³⁻¹⁷

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการทำวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่าสถาบันการศึกษาควรส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษา อาทิ การจัดกิจกรรมทบทวน การส่งเสริมการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน การจัดระบบการให้คำปรึกษาเชิงวิชาการและจิตสังคม รวมถึงการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการลดความวิตกกังวลและเพิ่มแรงจูงใจในการเตรียมสอบของนักศึกษา นอกจากนี้สถาบันการศึกษาควรพัฒนาระบบการเตรียมความพร้อมสำหรับการสอบขึ้นทะเบียนฯ อย่างเป็นมาตรฐานและต่อเนื่อง เช่น การจัดสอบรวบยอด การจัดข้อสอบเสมือนจริง และหน่วยงานกำกับดูแลอย่างสภาการพยาบาลอาจกำหนดนโยบายสนับสนุนการจัดทำฐานข้อมูลติดตามผลการสอบในระดับชาติ ควรมีการต่อยอดโดยใช้วิธีการเชิงผสมผสานติดตามในระยะยาว หรือเปรียบเทียบระหว่างสถาบัน เพื่ออธิบายกลไกปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการสอบขึ้นทะเบียนฯ ได้อย่างลึกซึ้งซึ่งจะช่วยสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรและนโยบายการผลิตบัณฑิตพยาบาลที่มีคุณภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. พิจารณาขยายกลุ่มตัวอย่าง ให้มีความหลากหลายมากขึ้น ทั้งด้านภูมิภาค ผลการเรียนรู้ และประสบการณ์การสอบ เพื่อเพิ่มความครอบคลุมและความน่าเชื่อถือของข้อมูล
2. ทำการศึกษาด้วยระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed-methods research) โดยผนวกข้อมูลเชิงปริมาณ อาทิ ผลคะแนนสอบหรือผลการศึกษาเข้ากับข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ภาพรวมที่รอบด้าน
3. ดำเนินการวิจัยเชิงติดตาม (Longitudinal study) เพื่อตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงด้านแรงจูงใจ การเตรียมความพร้อม และผลลัพธ์ของการสอบในระยะยาว

4. ศึกษาปัจจัยด้านจิตวิทยาการศึกษา (Educational Psychology Factors) อาทิ การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-efficacy) อัตลักษณ์วิชาชีพ (Professional Identity) และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) รวมถึงการเปรียบเทียบรูปแบบการสนับสนุนของสถาบันการศึกษาอื่น (Institutional Support Models) เพื่อค้นหากลยุทธ์ที่มีประสิทธิผลสูงสุด (Effective Strategies)

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจาก
กองทุนวิจัย มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช

References

1. Thailand Nursing and Midwifery Council. Profession Nursing and Midwifery Act B.E. 2528. Royal Gazette. 1985; 102(120): 10-37. (in Thai)
2. Thailand Nursing and Midwifery Council. Profession Nursing and Midwifery Act (no.2) B.E. 2540. Royal Gazette. 1997; 114(75 A): 1-7. (in Thai)
3. Thailand Nursing and Midwifery Council. Thailand Nursing and Midwifery Council rule of Nursing and Obstetric License Tests to get Nursing and Obstetric License level 1 and 2 for Graduated Nurses from Thailand Nursing institutes B.E. 2541. Royal Gazette. 1998; 115(26 D): 32-6. (in Thai)
4. Thasaneesuwat S, Puttakun N, Damklang J, Mukpradab S, Chuaytaen T & Narkthong N. Development of a preparation model for the nurse licensure examination in adult nursing course, Prince of Songkla University. Journal of Research in Nursing-Midwifery and Health Sciences. 2023; 43(1): 40-54. (in Thai)
5. Konsanit S. Predictors of License Examination Results of New Graduates in 2020, Department of Physical Therapy, University of Phayao. Mahidol R2R e-Journal. 2022; 9(3): 66-76. (in Thai)
6. Oatme S, Tanupabrunsun S, Sitthapirom V & Boonluck C. Related factors affecting the result of the nursing and midwifery licensure examination of the graduate students from the Faculty of Nursing, St. Louis College. Journal of Health and Health Management. 2018; 4(1-2): 54-66. (in Thai)
7. Suwaphabh D, Phuangsiken S, & Udomthornsuk P. Factors related to the result of nursing and midwifery licensing examination of bachelor graduates from Faculty of Nursing, Roi Et Rajabhat University. Mahasarakham Hospital Journal 2018; 15(3): 35-44. (in Thai)
8. Sangsongrit N, & Wattanatornnan S. Predictor of nursing license examination of bachelor graduates of Srisavarindhira Thai Red Cross institute of nursing in 2017. Thai Red Cross Nursing Journal. 2019; 12(2): 235-51. (in Thai)
9. Kongyoo S. Predictors of the Result of the License Examination of Graduated Nurses, Royal Thai Army Nurse College. Journal of The Royal Thai Army Nurses. 2017; 18(2): 228-37. (in Thai)
10. Sudhimolibodhi M. Characteristics of individuals with achievement motivation. Buddhist Psychology Journal. 2020; 5(2): 12-7. (in Thai)
11. Poltana P, Chatrungs C, Phorang R, & Maneewong J. Systematic review of different methods for preparing for the Thai registered nursing and midwifery licensure examination. Thai Journal of Public Health and Health Sciences. 2020; 3(2): 52-69. (in Thai)
12. Utaitum N, Thaisong P, Srikiyayakun P, & Pumpuang S. Factors related to the result of the nursing license examination of graduates Prachomklao College of Nursing, Phetchaburi province. Journal of Prachomklao College of Nursing, Phetchaburi Province. 2018; 1(3):35-45. (in Thai)

13. Nirotun U, Sriamonruttanakul T, Sirisupluxana P, & Sriklo M. The factor effecting a pass of nursing and midwifery licensure examination at Borommarajonani college of nursing, Bangkok. Journal of Boromarajonani College of Nursing, Bangkok. 2018; 34(3): 108-18. (in Thai)
14. Photharos N. Factors Related to the result of the nursing license examination among graduated nurses, faculty of nursing, Eastern Asia University. Journal of The Royal Thai Army Nurses. 2018; 19(Supplement): 296-304. (in Thai)
15. Srisuwan J, Aryuwat P, Laoratsri P, & Poomsrikeaw O. Relationship between learning styles, learning achievement, and nursing and midwifery national licensing examination of nursing graduates from Boromarajonani College among nursing Udonthani. Nursing Journal of the Ministry of Public Health. 2019; 29(3): 144-55. (in Thai)
16. Sangsongrit N, & Wattanatornann S. Predictor of nursing license examination of bachelor graduates of Srisavarindhira Thai red cross Institute of nursing in 2017. Thai Red Cross Nursing Journal. 2019; 12(2): 235-51. (in Thai)
17. Hachuck W, Kitiwara B, Sirip K, Wangkahad C, Singdong K, Seemouk C, et al. Factor related to first of the graduate of the bachelor of nursing at Ratchathani University. Journal of Ratchathani Innovative Health Sciences. 2019; 3(1): 51-65. (in Thai)